

ВИВЧЕННЯ ГЕОГРАФІЇ В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ КОЛЕДЖІ

Людмила МАЛЬЦЕВА, Віта БОЙКО, учителі географії Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Шкільній географії відводиться важлива роль у здійсненні завдань демократизації і гуманізації освіти. Географія належить до дисциплін, що формують цілісну картину світу, розвивають планетарне мислення людини. Безумовно, ця дисципліна як базовий предмет загальної середньої освіти сприяє формуванню наукового світогляду, інтелектуальному розвитку студентів, формуванню загальнолюдської, географічної та екологічної культури.

До Університетського коледжу на навчання приходять діти після 9-го класу. На першому курсі студенти всіх спеціальностей продовжують вивчати географію — курс «Соціально-економічна географія світу». Викладачами циклової комісії розроблена навчальна програма з географії на основі положень Державного стандарту базової середньої освіти. Робоча програма з дисципліни «Соціально-економічна географія світу» є нормативним документом Університетського коледжу, яка підготовлена на основі програми для загальноосвітніх навчальних закладів і враховує специфіку вищих навчальних закладів — ІІ рівня вакредитації. Цей курс узагальнює знання про цілісність світового господарства, ресурси, населення та економічні можливості регіонів і найважливіших країн світу, про основні елементи географії міжнародних економічних відносин, а отже, дає змогу скласти уявлення про умови та можливості життєдіяльності господарства України в господарстві світу.

Програма складається з двох розділів: «Загальна економіко-географічна характеристика світу», «Регіональна географія». У першому розділі розглядаються основні риси політичної географії світу, дається оцінка світових природних ресурсів та основних рис географії населення. У другому — послідовно вивчаються всі історико-географічні регіони планети й окремі найважливіші країни світу. Значна увага приділяється характеристиці сусідніх із Україною держав.

Наведений у програмі перелік країн для вивчення є орієнтовним. Програма курсу передбачає чотири практичні роботи, які виконуються під час вивчення тем, де вони передбачені, або у вигляді домашньої роботи. Дві з них оцінюються обов'язково, а інші за вибором викладача: всіх

студентів чи вибірково. Окремі питання курсу пропонуються першокурсникам для самоопрацювання. Під час вивчення предмета пропонуємо студентам користуватися матеріалами із засобів масової інформації, що допоможе їм краще зрозуміти та проаналізувати сучасну політико-економічну ситуацію у світі. У програмі подано орієнтовний розподіл годин за розділами та темами, який за необхідності може бути змінений викладачем з урахуванням рівня підготовки студентів, наявності дидактичних матеріалів та інших чинників.

Вивчаючи економічну соціальну географію світу, рекомендується широко використовувати картографічні джерела, статистичні дані та ілюстрації.

Кількість часу, відведеного навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 52 години, із них до год лекційних, 7 год відведено на практичні роботи, 5 год — на самостійні. Вивчення молодшими спеціалістами дисципліни «Соціально-економічна географія світу» завершується написанням семестрової контрольної роботи.

Інтерес студентів до географії — важлива умова досягнення успіху в навчанні й вихованні, а отже, й успіху вчителя, тому так важливо знайти резерв і можливості серед усіх форм, методів, прийомів і засобів навчання, які б розвивали в молоді пізнавальний інтерес до географічної науки.

У нашому коледжі є традиція — проведення декади природничих дисциплін. Декада завжди проходить у квітні, бо приурочена до важливих міжнародних дат — Всесвітнього Дня довкілля, Дня Землі, дня пам'яті жертв аварії на Чорнобильській АЕС.

Завжди активно готуються і з нетерпінням чекають студенти й викладачі коледжу традиційний щорічний фестиваль дружби народів. Цей захід — підсумок спільної роботи студентів і викладачів географії протягом усього навчального року. Групи-учасники фестивалю обирають країну світу й згідно з вимогами розробленого Положення про фестиваль презентують її. Ми вважаємо, що такий позакласний захід із географії є не тільки цікавою формою закріплення знань, а й розвитком умінь застосовувати в практичній діяльності отримані студентами теоретичні знання з курсу «Соціально-економічна географія світу».

ДОСВІД

Положення про фестиваль дружби народів

I. Мета фестивалю:

- розвивати уміння застосовувати на практиці теоретичні знання з вивченого курсу соціально-економічної географії світу;
- виховувати повагу, толерантне ставлення юнацтва до представників різних країн і народів світу;
- сприяти розвитку творчих здібностей молоді.

II. Терміни, місце проведення

Фестиваль проводиться в 1 тур в Університетському коледжі.

III. Учасники, їх реєстрація

До участі запрошуються студенти I курсу всіх спеціальностей (11 команд).

Заявки на участь подаються викладачам географії. Максимальна кількість учасників у команді — 15 осіб.

IV. Керівництво

Виступи командаціюватимуться журі, до складу якого входять:

- директор коледжу;
- заступник директора з виховної роботи;
- співробітник виховного центру;
- голова циклової комісії природничих дисциплін;
- викладачі комісії природничих дисциплін;
- голова студради.

V. Програма фестивалю

1. Презентація-візитівка країни (обов'язкова програма)

Команда пропонує свій фотопортаж або відеоролик про обрану країну (самостійно підготовлену комп'ютерну презентацію). Використовується інформація про символіку країни, видатних людей, визначні місця, пам'ятки природи, всесвітньовідомі архітектурно-культурні об'єкти, «родзинки» країни.

Тривалість презентації — 1—2 хв.

(Учасники забезпечують свій показ власними записами фонограм.)

2. Театралізована композиція. Презентація країни (обов'язкова програма)

Команда презентує країну в довільній цікавій формі. Використовується національна музика, елементи національних танців, одягу, зачісок, знання про традиції та звичаї, господарську діяльність населення країни.

Тривалість виступу — 7—10 хв.

(Учасники забезпечують свій виступ костюмами, записами фонограм, реквізитом для оформлення свого виступу.)

3. Вікторина для найуважніших глядачів (10 хв)

VI. Вимоги до виступів у програмі фестивалю

Виступи всіх команд повинні бути **українською мовою**.

Виступи оцінюються за такими критеріями:

- умінням цікаво, яскраво представити країну;
- активністю групи, творчим підходом до виступу, тонким гумором;
- оригінальністю художнього й музичного оформлення.

VII. Підбиття підсумків

Підбиття підсумків здійснює журі. Переможці (1, 2, 3 місця) визначаються в кожному конкурсі програми й нагороджуються дипломами й подарунками.

Сценарій заходу «Фестиваль народів світу»

Учитель. Доброго дня, шановні студенти, вчителі! У цьому залі ми зібралися з приводу закінчення вивчення курсу «Соціально-економічна географія світу». Сьогодні ми помандруємо в уявну мандрівку цікавими куточками нашого світу. Дізнаємося багато цікавого з географії країн світу й доведемо, що недарма вивчали цікаву науку — географію.

Наук на світі є багато,

Їх навіть важко полічити.

Та нам їх треба добре знати,

Щоб Всесвітом оволодіті.

Наука — знайдені алмази,

Вугілля, золото і мідь,

В руках людей могутній лазер

І сотні зрошеніх угідь.

Наука — хліб мільйонотонний,

Дари розвіданих морів,

І винограду пишні грона,

Й серед пустель пташиний спів...

Це атом, скорений людині,

Нові потужні русла рік,

Дерзання й пошуки невпинні —

Це наш великий славний Вік!

Наш географії уклін.

Наше свято «Фестиваль народів світу» ми присвячуємо географії!

Девіз фестивалю:

Усі різні — усі рівні!

Усі неповторні, творчі та талановиті!

Святковий наш зал від облич засіяв.

У змаганнях він нині аrenoює став.

Вогні фестивалю, наче зорі горять,

Команди на старті готові стоять!

Естафету передаю розуму й кмітливості, творчої сміливості.

Фестиваль оголошує відкритим.

ДОСВІД

Стюардеса 1. Добрий день, пані та панове!

Екіпаж авіалайнера АН—124 вітає вас на борту літака, що обслуговує «Українські авіалінії» і запрошує в цікаву кругосвітню подорож.

Стюардеса 2. Пристебніть паски безпеки, час польоту — півтори години.

Ми летимо на висоті 8 тисяч метрів, температура за бортом літака — 35°С.

Стюардеса 1. Екіпаж літака бажає вам гарного настрою, радить не хвилюватись та отримати насолоду від польоту.

Стюардеса 2. Компанія «Авіалінії України» пропонує вам свої сервісні послуги. Ви зможете переглянути коротку відеоінформацію про кожну країну нашого турне.

Стюардеса 1. До уваги пасажирів! У салоні нашого лайнера вельмишановні гості — керівники та представники адміністрації нашого коледжу. (Представлення членів журі.)

Стюардеса 2. До відома мандрівників. Ми перетнули державний кордон і входимо в європейський простір.

Стюардеса 1. Європа — наш великий спільній дім! (На екрані відкривається політична карта Європи.)

Стюардеса 2. Наша держава обрала свій шлях у європейську спільноту й бачить своє майбутнє в європейській інтеграції.

Стюардеса 1. Тому ми повинні добре знати ту частину нашої планети, де з вами мешкаємо, більше дізнатися про країни Європи, їх досягнення і традиції, культуру й мистецтво.

Стюардеса 2. Нагадуємо! До Європи входить 45 держав. З Азією ця частина світу утворює континент Євразію, що займає 8 % поверхні Землі; площа 105 000 км². Європа повністю лежить у північній півкулі.

Протяжність вздовж меридіану — 4300 км, вздовж паралелі — 5000 км.

Стюардеса 1. У різні часи східна межа Європи проводилася по-різному, простежується загальна тенденція «розростання Європи на схід».

Стюардеса 2. До речі, це частина світу, що має найбільш порізану берегову лінію: півострови складають 1/4 території Європи, острови займають близько 730 тис. км². Середня висота — 292 м; гора Ельбрус (5642 м) на Кавказі є найвищою в Європі; найнижча точка — на узбережжі Каспійського моря (28 м нижче рівня моря).

Стюардеса 1. Ми, українці, живемо в самому серці Європи, адже центром Європи вважається точка біля села Ділове в горах Рахівського району Закарпаття.

Стюардеса 2. Увага! Ми приземляємося у найбільшому аеропорту Європи — Хітроу.

Стюардеса 1. Офіційна назва країни, де наша перша зупинка, — Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії. Вас вже зачекали екскурсоводи групи Помс—1—12—4. Од.

Стюардеса 1. Будьте уважні! Ми здійснююмо короткий переліт на схід до країни, яка утворилась у 1990 році, коли відбулось об'єднання ФРН і НДР.

Стюардеса 2. Хвилину уваги. Подивіться в ілюмінатори. На автобанах лише автомобілі марки «Ауді», «Опель», «БМВ», «Мерседес», «Фольксваген».

Стюардеса 1. Ми в Німеччині — країні, що за обсягом ВВП посідає перше місце в Європі й третє у світі!

Стюардеса 2. На екскурсію цією країною вас запрошує група Помс—3—12—4. Од.

Стюардеса 1. Шановні мандрівники! Ми здійснююємо переліт через найвищі гори Європи. Під крилом ви бачите пік Монблан (4807 м) — найвища гора в Альпах.

Стюардеса 2. Друзі! Наступна наша зупинка в дивовижній країні, відомій такими своїми історичними особистостями, як Спартак, Цезар, і знаменитими скрипковими майстрами Страдиварі, Гварнері...

Стюардеса 1. Великими художниками — Леонардо да Вінчі, Рафаелем, Мікеланджело...

Стюардеса 2. Національними стравами — спагеті й піцою, найкращими маслинами й виноградом...

Стюардеса 1. Держава сили, могутності й величі, столицею якої є Рим — єдине з міст світу, що заслужило звання Вічного міста, куди, як відомо, ведуть усі дороги.

Стюардеса 2. Група ДОмс—1—12—3. Од запрошує вас до Республіки Італії.

Стюардеса 1. Ми продовжуємо подорож. Наш літак над Середземним морем. А наступна зупинка в країні, що за висотою над рівнем моря друга в Європі після Швейцарії — велика її частина лежить на висоті 700 м над рівнем моря.

Стюардеса 2. Досить сказати лише три слова — корида, фланенко, футбол — і всі зрозуміють, що нас запрошує Іспанія!

Стюардеса 1. А супроводжуватиме нас група ВСмс—1—12—4. Од.

Стюардеса 2. Увага! Пристебніть паски безпеки, увімкніть кондиціонер. Ми мандруємо в країну, що розташована в Африці й Азії.

Стюардеса 1. Територія цієї країни — колиска прадавньої цивілізації. Найвідоміші у світі піраміди — єдине з Семи чудес світу, яке збереглось до наших днів.

Стюардеса 2. Але ж у наш час Єгипет давно став культурним та інформаційним центром арабського світу. Цією країною нас поведуть представники групи СПмс—1—12—4. Од.

Стюардеса 1. Шановні туристи! Наш літак взяв курс на захід. Хвилину тому ми перетнули нульовий меридіан і зараз вже в західній півкулі.

Стюардеса 2. Ми направляємося в «Новий Світ»: у країну, що вражає не тільки своїм бурхливим економічним розвитком, а й тим, що є найбільшим туристичним центром.

Стюардеса 1. Самобутні міста, визначні пам'ятки, чудові пляжі — тут є все для плідної творчої праці та цікавого й повноцінного відпочинку.

Стюардеса 2. Сполучені Штати Америки — унікальна країна іммігрантів! За свою коротку історію змогла створити традиції, побут, культуру та історію, які є прикладом для багатьох інших країн і народів планети.

Стюардеса 1. Нас вже чекає група ДОМс—2—12—3. Од.

Стюардеса 2. До відома екскурсантів: ми летимо над океаном! О, Великий океане! Дивно, чому знаменитий Фернан назвав тебе Тихим?

Стюардеса 1. Цунамі, тайфуни, лагуни, атоли, мусони — це все твої «забавки». Ми наближаємося до 180° меридіану й знову потрапляємо в східну півкулю!

Стюардеса 2. Який мальовничий архіпелаг! Схожий на скам'янілі краплі. Можливо, це караван гір, що прокладає собі шлях через безкраю пустелю океану?

Стюардеса 1. «Шлях гір» — одне з тлумачень давньої назви цієї країни — Ямато.

Стюардеса 2. Це ж країна, що завжди першою зустрічає сонце! Японією нас супроводжує група ПРМс—1—12—4. Од.

Стюардеса 1. Мабуть про наступну нашу зупинку говорив Жуль Верн: «Ви здійснюєте мандрівку до країни чудес! Зміна вражень схвилює вашу уяву. Ви не припините дивуватися побаченому...».

Стюардеса 2. Дивовижна країна, з яскравою історією, із великою кількістю унікальних ритуалів, традицій і звичаїв, із цікавими жителями й масою пам'яток — це Індія. І нас зустрічає група ПОМс—2—12—4. Од.

Стюардеса 1. Ця країна має найбільшу площину світі, її омивають 14 морів.

Стюардеса 2. Вона розташована в східній Європі й північній Азії, володіє найбільшими у світі запасами природних ресурсів.

Стюардеса 1. Аї символи — береза, балалайка, матрьошка, самовар — дивують і цікавлять туристів.

Стюардеса 2. Невідому нам Росію представляє група ФВМс—1—12—4. Од.

Стюардеса 1. На білому світі столиця є чимало, а Київ у світі один.

Стюардеса 2. Мій Києве-граде, приймаєш ти радо,

Гостей із далеких держав і країн,
Хай різних чудес на землі так багато,
А ти в моїм серці навікі один!

Стюардеса 1. Увага! Веселу кругосвітню подорож успішно завершено! В ілюмінаторі знайомі краєвиди! Нас вже зустрічають земляки — група ПОМс—4—12—4. Од.

Стюардеса 2. Усім учасникам нашого географічного польоту перевірити свою уважність і пам'ять допоможе коротенька вікторина.

Вікторина

1. Скільки країн у Європі? (45.)
2. Яка країна фестивалю має найбільшу площину? (Росія.)
3. У якому році відбулося об'єднання Німеччини? (У 1990 р.)
4. Споруда-символ Франції. (Ейфелева вежа.)
5. У якій частині світу найбільше монархій? (В Азії.)
6. Статуя-символ США. (Статуя Свободи.)
7. Назвіть країну, що займає цілій материк. (Австралія.)
8. Яка країна є світовим центром моди? (Франція.)
9. Де знаходитьться і яка найвища точка Європи? (Г. Монблан, Альпи.)
10. Яка кількість монархій залишилася у світі? (29.)
11. У якій країні випускають автомобілі марки «Фольксваген», «Ауді», «Опель», «БМВ»? (Німеччина.)
12. Яка країна посідає перше місце у світі за виробництвом макаронів і вирощуванням винограду? (Італія.)
13. У якій країні збереглося до наших днів єдине з Семи чудес світу? (У Єгипті збереглися піраміди.)
14. Яка найбільша з країн повністю знаходитьться в Європі? (Україна.)
15. Назвіть країну, що володіє найбільшими запасами природних ресурсів у світі. (Росія.)
16. У якій країні в наші дні велику кількість глядачів збирає корида? (Іспанія.)
17. Скільки суверених держав на сучасній політичній карті світу? (193.)
18. Яка з мовних родин є найбільшою у світі? (Індоєвропейська сім'я.)
19. Столицю якої держави називають «Вічним містом»? (Рим, столиця Італії.)
20. У якій країні найдовший духовий музичний інструмент у світі? (Трембіта, Україна.)

Стюардеса 1. Дякуємо за активну участь всім студентам. Вам подарунок!

(Подарунок — танець у виконанні студентів I курсу.)

Стюардеса 2. Ось і прийшов час підбити підсумки. Отже, переможців чекають призи. Слово надається журі.

(Журі підбиває підсумки й оголошує результати.)

VIII. Нагородження

Вручення дипломів за номінаціями:

- «Дружна команда»;
- «Мелодії та ритми планети»;
- «Знавці традицій»;
- «Кращий гумор»;
- «Яскравий запальний танець»;
- «Знавці національної кухні»;
- «Оригінальне художнє оформлення»;
- «Знавці національних звичаїв».